

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING XXVIII СЪЕЗДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 149 (20. 716)

1990 йил 3 июль, сешанба

Баҳоси 3 тийин.

Кеча
Москвада,
Кремлнинг
Съездлар
саройида
КПССнинг
XXVIII съезди
иш бошлади

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII съезди тўғрисида АХБОРОТ

1990 йил 2 июль кuni, эрталаб соат 10 да,
Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет
Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII
съезди иш бошлади.

Съездни КПСС Марказий Комитетининг Бош
котиби М. С. Горбачев очди.

Делегатлар фикрлашиб олганларидан кейин
съезднинг раҳбар органлари—Президиум, Секре-
тариатини, Таҳрир ва Мандат комиссияларини сай-
ладилар.

Съезд делегациялар вакиллари кенгаши ишлаб
чиққан кун тартибини муҳокама қилди ва қўшим-
чаларни ҳисобга олиб уни қуйидаги тарзда тас-
диқлади:

КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII
съездида Сиёсий ҳисоботи ва партиянинг вазифа-
лари.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг
аъзолари ва аъзолигига номзодларнинг, Марказий
Комитет котибларининг ҳисоботлари.

КПСС Марказий тафтиш комиссиясининг ҳисо-
боти.

КПССнинг бюджети ва мол-мулки тўғрисида.

КПСС XXVIII съездининг «Инсонпарвар, демо-
кратик социализм сари» дастурий баёоти.

КПСС Устави.

КПСС Марказий назорат комиссияси тўғрисида
низом.

Партия марказий органларини сайлаш.

КПСС XXVIII съездининг резолюциялари, баё-
нлари ва мурожаатномалари.

Сўнгра съезднинг иш тартиби тасдиқланди.

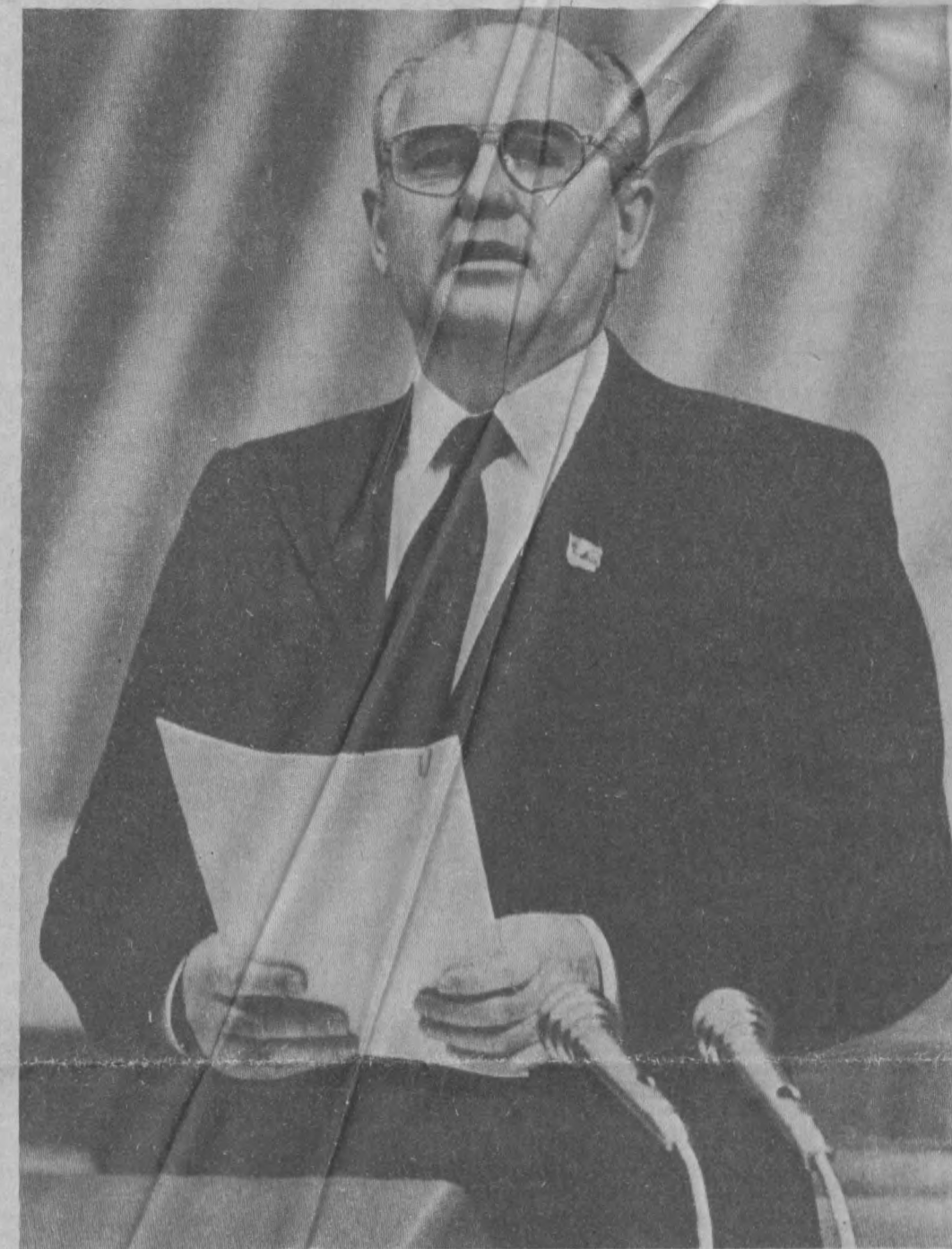
Танаффусдан кейин КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар
Кенгашининг Раиси Н. И. Рижков раислик қилди.

Кун тартибидagi биринчи масала юзасидан
КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби ўртоқ
М. С. Горбачев маъруза қилди.

МОСКВА. Кремлнинг Съездлар саройи. 1990 йил 2 июль. КПСС XXVIII съездининг мажлислар
зали ва КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев съездни очик, деб эълон
қилмоқда.

В. МУСАЭЛЬЯН ва Э. ПЕСОВ телесуратлари (ТАСС).

УМИД ВА ИШОНЧ БИЛАН

МОСКВА, 2 июль. ЎзТАГ
махсус мухбири Альфред
Баранов хабар қилади:

Шундай қилиб, бепоев мам-
лакатимизнинг барча гўша-
ларидан Кремлнинг Съезд-
лар саройига келган 4800
нафардан кўпроқ делегат иш-
га киришди. Коммунистлар-
нинг бу галги анжумани
жуда ҳам мураккаб шароит-
да бошланмоқда.

Съезд очилишида бизга
таниш дубабозлик бўлма-
ди, ўтган йилларда одат ту-
сига кирган хўжакурсинлар-
ча яқинлик ва жипсликка
ўхшаш ҳеч қандай ҳолатлар
кўринмади. Ҳар бир делега-
ция съездга ўзларини бу
ерга юборган партия ташки-
лотлари, жумҳурийлар,
ўлкалар, вилоятлар, меҳнат
жамоаларининг хоҳиш-ирода-
сини ёқдоловчи талаб ва
истаклар билан келган. Улар
Ленин партиясининг тақди-
ри ва Улуғ Октябрь иши,
реал қайта қуриш, фақат
Коммунистлар партияси-
нинггина эмас, бутун мам-
лакатнинг, бутун совет хал-
қининг ҳам яқин орадаги ва
узоқ келажакдаги истиқбо-
ли (бунга уларнинг ўзлари
таълаб олган социализм
йўли ҳам қиради) ниҳоятда
боғлиқ бўлган йўлни танлаб
олишлари керак бўлади.

Биз ўзимиз танлаб
олган ана шу йўлни, КПСС-
нинг ҳақиқий гоёяси ва таш-
килий бирлигини ҳимоя қи-
ламиз, — деди ЎзТАГ мух-
бири билан бўлган қисқа
суҳбатда мажлислар зали-
га кириш олдидан Самар-
қанд вилоят партия комите-
тининг биринчи котиби П.
Абдурахмонов. — У ерда
сўнги вақтда нималар де-
яйшаётган бўлмасин, бутун
қандай фақат партиянинг
ягона ижтимоий вужудини
ий сақлаб қолишга қодир,
у мамлакатдаги танг вазиятни
барқарор этишга, партияни
ҳам, мамлакатни ҳам парча-
лангидан асраб қолишга қод-
ир бўлган бирдан-бир негиз
ҳисобланади.

Бу фақат менинг фикрим
эмас — вилоятимиз деле-
гациясига аъзо бўлган ўн
олти коммунистнинг барча
си шундай фикрда. Бу улар-
да ўз шахсий фикрлари йўқ,
улар съезд муҳокамасига қў-
йилган барча масалалар юза-

сидан бошқаларникидан фарқ
қиладиган алоҳида фикрга
эга эмаслар, деган маънони
билдирмайди, албатта. Ле-
кин бу мутлақо табиий та-
лабларнинг асосий нарсаси —
коммунистик эътиқодга,
марксизм-ленинизм таъли-
мотига, социализм ва ком-
мунизм гоёяларига содиқлик-
да яқин бўлишимизга ҳа-
лақит бермайди. Билишим-
ча, самарқандликлар тугган
бу йўл бу ерда Ўзбекистон-
дан вақил бўлиб келган
бошқа делегацияларнинг йў-
лига тўла ҳамоҳангдир.

...Самарқанд вилоят пар-
тия комитети биринчи коти-
бининг бу фикрини биз шу
кунларда жумҳуриятимиздан
келган қўшма делегатлар
билан суҳбатларда бир неча
марта эшитдик. Бундай кай-
фиятни асосан минтақамиз-
дан келган делегациялар
йашаётган «Москва» меҳмон-
хонасида биз суҳбатлашган
Ўрта Осиёдаги бошқа жумҳу-
рийлар ва Қозғистон ва-
киллари билан айтганларидан
ҳам сезиш мумкин эди. Дар-
воқе, улар беш жумҳурият
раҳбарларининг ақлида бў-
либ ўтган учрашуви якунла-
рини минтақда бирдамлик
ва ҳамкорликни мустаҳкам-
лаш манфаатларини қўлаб,
юксак баҳоламоқдалар.

Мен Кремлда, съездда
мажлис бошланиб, биринчи
танаффус эълон қилиниши
билан Хоразм вилоят деле-
гациясининг вакили, Туюм-
йўл гидронийшот қурилиши
бетончилар бригадаси бош-
лиги К. Абдуллаевга шун-
дай савол бердим:

— Сиз Москвага қандай
кайфиятда келидингиз? Бу-
гун очилган съезддан нима-
лар кутасиз?

— Кайфиятим яхши, иш-
чиларга хос ғайрат билан
ишлаш кайфиятиданам, —
деди у. — Кейинги вақт-
ларда жуда кўп эзмалик қи-
лдимиз — кам ишлаймиз.
Ҳозирги съезд ниҳоят бе-
кордан-бекорга гап сотишлар-
га барҳам беришга, барча
партия ташкилотлари ишини,
ҳаётимизнинг барча жаба-
ларини тўғри ўзига буриб
юборадиган қарорлар қабул
қилишга мени бу ерда
юборган барча ўртоқларим
умид қилишмоқда.

АМАЛИЙ ИШЛАР ДАВРИ

Москвада Совет Иттифоқи Коммунистик
партиясининг XXVIII съезди очилди

2 июль кuni Кремлда
КПСС XXVIII съезди одат-
дан тантаналарсиз, ишчан-
лик вазиятида иш бошлади.

Марказий Комитетининг
1990 йил март Пленумида
белгиланган делегатлар сай-
лаш тартибига мувофиқ,
деди КПСС Марказий Ко-
митетининг Бош котиби
М. С. Горбачев, партия
сайлов оқруларидан ва
партия конференциялари-
да КПСС XXVIII съездида
4800 делегат сайланган.
Съездга 4857 делегат келди.
Ушбу сабабларга кўра 26
ишчи келмади. Ишчи бош-
лиги учун ҳамма асослари-
миз бор.

М. С. Горбачев Совет
Иттифоқи Коммунистик
партияси Марказий Коми-
тетининг тошхиратида би-
нодан КПСС XXVIII съезди-
ни очди, деб эълон қилди.

Съездга барча иттифоқ-
дош республикалардан пар-
тия ташкилотлари юборган
350 ишчи ва деҳқон, деле-
гат бўлмаган КПСС Марка-
зий Комитети аъзолари ва
аъзолигига номзодлар, Мар-
казий тафтиш комиссияси-
нинг аъзолари, комсомол
ҳодимлари (гап иттифоқдош
республикалар комсомол
марказий комитетларининг
котиблари тўғрисида бор-
моқда), марказий идора-
ларнинг, давлат ва жамоат
ташкилотларининг бир қан-
ча ходимлари тақлиф этил-
ган.

Сўнгра делегатлар съезд-
нинг раҳбар органларини —
Президиумни, Секретариат-
ни, Таҳрир ва Мандат ко-
миссияларини сайлашга ки-
ришдилар. Бу комиссиялар
тартибига доир тақлифлар
съезд арафасида партия
ташкилотларида айтилган
фикрлар ҳисобга олиниб,
делегациялар вакиллари
кенгашининг мажлисида му-

ҳонама қилинган ва съезд
делегатлари кўриб чиқиши
учун тақдим этилди.

Аввало ҳисоблаш техни-
каси билан таниш делегат-
лар орасидан электрон сис-
тема ишини назорат қилиш
комиссияси тузилди.

Съезднинг раҳбар ва иш-
чи органлари шахсий тар-
кибига наваб келиши бил-
лаш микрофонлар олдига
наваб кутувчилар пайдо
бўлди. Президиум, Секре-
тариат, комиссиялар тарки-
бига янги-янги номзодлар
кириштирилди. Ёни дастлабки
тартибда олдиндан айтилган
базис кўришлари алмашти-
риш тўғрисида тақлифлар
айтилди. Масалан, эстония-
лик айрим делегатлар
съезд Президиумида жум-
хурият Компартияси барча
оқимларнинг вакиллари
бўлиши керак, деб ҳисоб-
ладилар. Қисқа баҳслардан
сўнг, ҳатто иш тартиби
билан боғлиқ бўлган маса-
лаларни кўриб чиқиш чо-
да ҳам коммунистларни
бир-биридан ажратиб юбо-
радиган қарорларни эмас,
балки турли дастуруларни
ёқловчи коммунистларни
бирлаштирадиган қарор-
ларни қабул қилиш керак,
деган фикрга келинди.

Иш эса чўзилб кетди.
Бошқардистонлик делегат
Ю. А. Булатников съезд
Секретариатига номзодлар
орасида ишчилар камлигини
айтди. Кун тартибига доир
баҳсларнинг бошқа қатна-
шчилари у ёки бу делегатлар
шахсан ўзларига ёққанлиги
учун янги номзодларни
тақлиф қилдилар. Ана шун-
дай пайтда қалмиқлардан
делегат Д. Н. Кутультов
делегатларни вақтни қадр-
лашга, муҳим сабаблар
бўлмаса, иш тартибига доир
масалаларни чўзмасликка
чақирди. У раислик қилув-

чиға мурожаат этиб, съезд-
нинг ишчи органларини ту-
зишни тезлаштиришни илти-
мос қилди. Бунга жавобан
М. С. Горбачев нотинчлик
фигирга тўла қўйилишини,
аммо барча хилма-хил
фикрларни ҳисобга олишга
мажбурлигини ҳамда маса-
лаларни кўриб чиқиш чо-
да киритилаётган туза-
тишларни эътиборга олма-
стик, ҳаққи йўқлигини айтди.
Шу билан бирга у агар
делегатлар муҳокама қилиш,
баҳслар давомиди ўри-
лаш бўладиган масалалар
юзасидан ўз нуктаи назар-
ларини баён қилиб бериш
учун микрофонлардан фой-
далана бошласалар, у хол-
да «хал бер иш бошлаш
олмаймиз» деб таъкидлади.

Ниҳоят, съезднинг ишчи
органлари тузилди. Кун
тартибига тўғрисида маса-
ла қўйилди. Раислик қилу-
ва КПСС Марказий Коми-
тетининг Пленумида кўриб
чиқилган кун тартибига де-
легатлар вакиллари-
нинг кенгаши бир қанча ўзгар-
тиш ва қўшимчалар кири-
тишни тақлиф қилганлиги-
ни айтди. Аммо шу заҳоти-
ёқ делегат қарточкалари
юқорига кўтарилиб, микро-
фонлар орқали янги тақ-
лифлар айтилди. Масалан,
ленинградлик делегат Ю. Ю.
Болдырев КПССнинг халқ
олдидаги сиёсий масъули-
яти ҳамда партиянинг мул-
кий жавобгарлиги тўғриси-
даги масалани кўриб чи-
қишни тақлиф қилди. Съезд-
нинг ўз номини айтмаган
қатнашчиси партия анжум-
анини икки босқичда ўқаш-
ни мақсадда мувофиқлиги
тўғрисида тақлиф киритди.

Чўзилб кетган бу вазият-
га воронезлик делегат
В. А. Волгин сўнги нук-
тани қўйди, у ўз вилояти
коммунистларининг нақа-
зига асосланиб, «кири-чи-

кира» берилиб кетмаслик-
ни», съездни ишчанлик ва
ушшоқлик билан, амалий
тарзда ўтказишни, КПСС
Марказий Комитетининг
Пленуми тақлиф этган кун
тартибини жумҳурият, ўл-
ка ва вилоят партия таш-
килотлари делегациялари-
нинг вакиллари кенгашида
киритилган туза-
тишлар билан бирга тасдиқлашни
тақлиф этди.

Натижада, турли аниқ-
ликлар киритилиб, изоҳлар
берилиб, айрим тақлифлар
рад этилгандан сўнг
КПСС XXVIII съездининг
қуйидаги кун тартиби қабул
қилинади:

— КПСС Марказий Коми-
тетининг КПСС XXVIII
съездида Сиёсий ҳисоботи
ва партиянинг вазифалари.
Маърузачи — КПСС
Марказий Комитетининг
Бош котиби ўртоқ М. С.
Горбачев.

— КПСС Марказий Коми-
тетининг Сиёсий бюроси
аъзолари ва аъзолигига
номзодларнинг, КПСС Мар-
казий Комитети котиблари-
нинг ҳисоботлари.

— КПСС Марказий таф-
тиш комиссиясининг ҳисо-
боти.

Маърузачи — КПСС
Марказий тафтиш комис-
сияси раисининг ўринбоса-
ри ўртоқ А. А. Низовцева.

— КПССнинг бюджети
ва мулки тўғрисида.

Маърузачи — КПСС
Марказий Комитети Ишлар
мудирини ўртоқ Н. Е. Кручи-
на.

— КПСС XXVIII съезди-
нинг «Инсонпарвар, демо-
кратик социализм сари»
дастурий баёоти.

— КПСС Устави.

— КПСС Марказий на-
зорат комиссияси тўғриси-
даги низоми.

— Партиянинг марказий
органларини сайлаш.
— КПСС XXVIII съезди-
нинг резолюциялари, баё-
нотлари ва мурожаатнома-
лари.

Делегатлар иш тартиби-
ни муҳокама қилишга ки-
ришадилар. Делегациялар
вакиллари кенгашининг
съезднинг иш тартибига
оид тақлифлари асос учун
қабул қилинди.

Шундан кейин фикрла-
шув бошланди. КПСС
Марказий Комитети Сиё-
сий бюроси аъзолари ва
аъзолигига номзодлар, пар-
тия Марказий Комитети
котибларининг ҳисоботла-
рини ўқатиш тартиби ва
вақти тўғрисида тақлиф
билдирилди. КПССдаги тур-
ли платформалар вакилла-
рига съездда сўзга чиқиш
имкониятини бериш тўғри-
сиди мулоҳаза ўртага
қўйилди. Съезд қатнашчи-
ларидан бири съездга тақ-
лиф этилган 350 нафар
ишчи ва деҳқонга маслаҳат
озовига эга бўлган делегат
мақомини беришни тақлиф
қилди.

Микрофонлар олдида ай-
тилган фикрларда бошқа
ўзгаришлар ва қўшимчалар
ҳам тақлиф этилди. Таҳрир
комиссиясига айтилган бар-
ча фикрларни кўриб чиқиш,
сўнгра эса ўз мулоҳазала-
рини билдириш тақлиф қи-
линди.

Съезднинг ташкилий жи-
ҳатида оид съезд неча кун
ишлаши керак, — деган
принципал савол ўртага
қўйилди. Ушбу масала
юзасидан съездга даст-
лабки фикрлашув ўтказил-
ди ва делегатлар муҳокама-
сига, М. С. Горбачев айт-
гандек, «жуда қаттиқ иш
режими» — ўн иш кунда
вазифани уудлаш тақлиф
этиди. Съезд ушбу иш
тартибини тасдиқлади ва бу
билан ўз зиммасига ошири-
лган интизомий мажбурият-
ларини олди.

Съезд кунларидан бири
секциялардаги ишга ақра-
тилади. Съезд делегатлар-
нинг тақлифларини ҳисобга
олиб, секцияларнинг рўйха-
тини тасдиқлади: партияни
янгиллаш; мафкуравий иш;
партия, советлар, ижтимоий-
сиёсий ташкилотлар ва ҳа-
ракатлар; КПССнинг ижти-
моий-иқтисодий сиёсати;
КПССнинг миллий сиёсати;
КПССнинг халқаро фаоли-
ти; аграр секция.

Делегатлар КПСС Мар-
казий Комитетининг съезд-
га Сиёсий ҳисоботини, шу-
нингдек КПСС Марказий
Комитети Сиёсий бюроси
аъзолари ва аъзолигига
номзодларнинг, КПСС Мар-
казий Комитети котиблари-
нинг ҳисоботларини, Марка-
зий тафтиш комиссиясининг
маърузасини, КПССнинг
бюджети ва мол-мулки тўғ-
рисидаги маърузани тинг-
лашга, сўнгра эса уларни
муҳокама қилишга кири-
шшга қарор қилдилар.

Съезд қатнашчилари
съезд ишини оммавий ах-
борот воситаларида ёритиш
тўғрисидаги масалани му-
ҳокама қилдилар. Ҳар бир
кун материалларини «Прав-
да» газетасида тўлиқ, бош-
қа марказий ва маҳаллий
партия газеталарида баён
тарзида эълон қилишга қар-
ор берилди. Съезднинг
очилиши ва ёпилиши, маъ-
рузалар ва ҳисоботлар Мар-
казий телевидение орқали
тўла ҳажмда олиб кўрсати-
лади. Бундан ташқари,
съезд мажлисларидан ҳар
кун телерапортлар уюш-
тириш мўлжалланмоқда.
Марказий телевидение хо-
димлари билан бирликлда
шу ишни уюштирадиган
матбуот гуруҳини тузиш
тақлиф қилинди.

Танаффусдан кейин съезд
кун тартибидagi масала-
ларни кўриб чиқишга ки-
ришди.

Раислик қилувчи Н. И.
Рижков «КПСС Марказий
Комитетининг КПСС XXVIII
съездида Сиёсий ҳисоботи
ва партиянинг вазифалари»
тўғрисида маъруза қилиш
учун КПСС Марказий Ко-
митетининг Бош котиби
М. С. Горбачевга сўз берди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КҮН ТАРТИБИДА — БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ МУАММОЛАРИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида 30 июнь куни министрликлар ва идоралар, Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган бирлашмалар ва корхоналар раҳбарларининг кенгаши бўлди. Кенгаш бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шарафига аҳолининг иқтисодий ҳимояланганини таъминлашга доир чора-тадбирлар мажмуасини ишлаб чиқишга бағишланди.

Шу масала юзасидан жумҳурият Министрлар Совети Рансининг ўринбосари, Давлат план комитетининг раиси Б. С. Ҳамидов ахборот берди.

Бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш даврида катта оилалар, болалар, ветеранлар, ногиронлар, пенсионерлар, студентлар ҳамда кам таъмин оладиган бошқа тоифадаги шахсларнинг нормал турмуш шароитини таъминлашга алоҳида эъти-

бор бериш зарурлиги таъкидланди. Бу тадбирлар жумҳуриятимизда тайёрланаётган бозор муносабатларига бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шарафига аҳолининг иқтисодий ҳимояланганини таъминлашга доир чора-тадбирлар мажмуасини ишлаб чиқишга бағишланди.

Шу масала юзасидан жумҳурият Министрлар Совети Рансининг ўринбосари, Давлат план комитетининг раиси Б. С. Ҳамидов ахборот берди.

Бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш даврида катта оилалар, болалар, ветеранлар, ногиронлар, пенсионерлар, студентлар ҳамда кам таъмин оладиган бошқа тоифадаги шахсларнинг нормал турмуш шароитини таъминлашга алоҳида эъти-

бор бериш зарурлиги таъкидланди. Бу тадбирлар жумҳуриятимизда тайёрланаётган бозор муносабатларига бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шарафига аҳолининг иқтисодий ҳимояланганини таъминлашга доир чора-тадбирлар мажмуасини ишлаб чиқишга бағишланди.

Шу масала юзасидан жумҳурият Министрлар Совети Рансининг ўринбосари, Давлат план комитетининг раиси Б. С. Ҳамидов ахборот берди.

Бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш даврида катта оилалар, болалар, ветеранлар, ногиронлар, пенсионерлар, студентлар ҳамда кам таъмин оладиган бошқа тоифадаги шахсларнинг нормал турмуш шароитини таъминлашга алоҳида эъти-

(ЎзТАГ мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ МАЖЛИСИДАН

ЕРНИ АРДОҚЛАЙЛИК

Жиззах вилояти деҳқонлари сугориладиган икки юз гектар ерни ташлаб кетишга мажбур бўлишди: бу ерларни шўр босиб кетди. Пайкаларга уруғ қаданган фойда йўқ — ҳаммаси нобуд бўлди...

Икки юз гектар! Айташга осон! Министрлар Советининг катта залида ана шу рақам айтилганда сўнг орача жимлик тушди: ерларнинг нобуд бўлишига қадри қадрига етганини қишлоқ қадрили ларзага солиди. Бу ерда шу кунга қадар кичик пайкалар тақдирини тўғрисида қайта-қайта гапирилди: Министрлар Советининг Президиуми давлат йўли билан ерларни ҳисобга олиш ақуларини қўриб чиқди.

Бундай ҳисоб ҳар йили қишлоқ хўжалик маҳсулотлари йиғиштириб олиниганидан сўнг ўтказилди, жадвалга тушган рақамларга қараб фақат ишларнинг аҳоли ҳақида эмас, турмушнинг энг муҳим соҳаларида бериладиган йўналишлар ҳақида, асосий бўлигимиз бўлган ерда яхшироқ фойдаланиш йўллари ҳақида фикр юритиш мумкин.

Шундай қилиб, кимгадир қуруқ рақамлардан иборат бўлиб қўйилган жадвалда ана шу рақамлар ўзгарди: сугориладиган ерлар 200 гектар камайди, партов ерлар худди шунча кўпайди. Жумҳурият тасарруфидан бир неча ўн миллион гектар ерга қисқарганда бу арзимолини туюлади. Лекин, бир қарич бўлса ҳам ернинг аҳолига, эгасига ва исрофгарчилик билан қарор қилинган оқлаш мумкин? Мен ана шу муҳокама замирида қолди кетган — лекин шубҳасиз сезилиб турган жиҳатлар тўғрисида билим оғиз сўз айтиб ўтмоқчиман.

Биринчидан пул тўғрисида. Жиззах вилоятида бундан тўрт йил олдинги баҳо-ларга нисбатан сугориладиган ҳар гектар ернинг қиймати 16280 сўм тўради. Шу рақамни 200 га кўпайтириш... Лекин булар шартли баҳо-лардир, чунки гап сугориладиган ерлар қурилиш ва бошқа эҳтиёжлар учун ажратилган тақдирда ҳар гектар учун қанча пул ундирилиши ҳақида бормоқда. Аммо бу ҳамма сарф-харажатларни акс эттирмайди, беҳафсала хўжайин қўлдан чиқарган бошқа имкониятлар ҳам беҳуда кетаяверади.

Иккинчидан, маънавий жиҳатлар тўғрисида. Гап қандай йиғиштириб олиниганидан бўлди, пахта, узум ҳосилда эмас. Чунки ер — бу алоҳида бойлик, моддий ва маънавий бойликларнинг йиғиндисидир. Деҳқончилик қилаётган, бег яратган, ерлардан яллов сифатида фойдаланаётган кишиларнинг меҳнатини ва ҳис-туйғуларини қандай рақам билан ўлчам мумкин? Деҳқон фақат қундалиқ ризқини деб ер

ҳайдаб экин экмайди — у ерни эъзозлайди. Мана жинзаҳликлар эса бир йилда икки юз гектардан маҳрум бўлишди. Бухоро воҳасида эса 8300 гектар ер нобуд бўлди! Бунинг устига Бухоро воҳасида сугориладиган ҳар гектар ер 16770 сўм баҳоланади.

Шундай қилиб, ўрта Чўл, Қўбча, Маханқўл, Қарноб-чўл, Қоровулбозор, Шўрқўл, Ўйилнов, Варахша масивларидаги ерлар камийиб кетди. Бунинг сабаби нимада? Яхши ўзлаштирилмаган, ҳафсалисизлик билан сугорилган, авайлашмаган...

Муҳокамага тайёрланган маълумотномада қолқолган ва совхозлар «айрим раҳбарларнинг» ҳўжасининг тўғрисида гапирилди. Ҳаммасини номма-ном айтиш, ҳар бирининг айбини аниқ мезонга солиш лозим эди. Ернинг тақдирига бироз бўлса-да дахлдор бўлган бошқа одамлар ҳам ўзларининг айбонларини тўғрисида, ерда берилган шўхилмаганларни, лоқайд экин нобуд хўжайинни оғоҳлантирмагани тўғрисида ўйлаб қўриш лозим.

Шу сабабли Министрлар Совети Президиумининг мажлисида давлат ер ҳисоби рақамлари тўғрисида гапирилганда жумҳуриятнинг асосий бойлиги учун умумий масъулият тўғрисидаги фикр намоян бўлди. Давлат масъулияти тўғрисидаги фикр бу. Бу ўринда ҳам ер структурасига баърача ўзгаришларни роҳат таҳлил этиш талаб қилинади.

Шундай ҳам бўладики, ҳайдаладиган ерлар ҳаёт тақозоси билан қисқаради. Масалан, ўтган йили сугориладиган ернинг майдонларининг бирмунча қисми қишлоқ аҳолисига томорқа учун ажратилди, бунга фақат таъриқлаш мумкин: ана шу ерлар халқ фаровонлигига тўлароқ хизмат қилади, юз минглаб оилалар дастурхонига барока қиради. Чамаси дов-дараклар экин учун 21,3 минг гектар, яллов учун 300 гектар ажратилди, ҳам мақсадга мувофиқдир. Ҳаммаси вазиёта ва аниқ ҳисоб-китобга боғлиқ.

Қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ бўлмаган эҳтиёжлар учун бир неча минг гектар сугориладиган ернинг ажратилиши эса ташвиш тўғрисида.

Ана шундай мақсадларга ер ажратилиш бугунги ис-тиёсо этиб бўлмайди, чунки, лекин мўл ҳосил бераётган ерларни завоқ, омор май-донларига айлантириш, йўл чинарши етарли даражада асосланганми? Бундай завоқ ва оморларни унча унмудор бўлмаган, сув чиқмай-диган жойларга қурса бўл-майди? Бедадорлар ва ял-ловларни ҳам қурилиш май-донлари учун ажратиб берил-ганлиги жиддий ташвиш тў-ғрисида.

Ер ажратиш шартларини ва сабабларини чуқур таҳ-

лил қилиш кераклигини қўйидаги факт яққол қўрсатиб турибди: илгари қишлоқ хўжалиги билан алоқаси бўлмаган корхоналар тасарруфига бериб қўйилган икки юз гектар ер қишлоқ хўжалик оборотида қайтарилди. Бу қўй эмас, лекин принцип жиҳатидан жуда му-ҳим.

Ўтган йили қўриқ ва партов ерларни ўзлаштириш ҳисобига сугориладиган ерлар 13 минг гектар, буталарни, даракларни қўриб ташлаш ҳисобига 5,6 минг гектар қў-қайди, 12 минг гектардан ортиқ ер мелiorатив фонд-дан олинди. Лекин ҳамма имкониятлардан фойдала-нилди? Ўша мелiorация фондида яна 120 минг гек-тардан ортиқ ер бор, шунга қарамай мелiorация ишлари 8 пайсалга солинмоқда, 8 жуза секин олиб боришмоқ-да.

Шу билан бирга қувонти-радиган «қисқариш»лар ҳам бор. Масалан, лалми ерлар тўғрисида ярим минг гектар камайди... Жузда соз бўлди! Чунки ана шу ерларга сув чиқарилиб, бинобарин тагин ҳам унмудор бўлиб қолди.

Хўкумат яна бир принци-пни қарор қабул қилди: ол-динги йилларда партов деб ҳисобланган ерлар эндилик-да мелiorация жиҳатидан ахшиланган, сира кечикти-рмай сугориладиган ерлар қаторига қўйиладиган фонд-га ўтказилди.

Нобуд хўжайинлар деяр-ли нобуд қилган ер учун масъулиятни ҳис этиш, шу билан бирга иқтисодий ҳи-соб-китоблар ана шунга та-қозо эди: чунки бу ерлар обдон текисланган, ариқлар, зовурлар ҳам мавжуд. Фа-қат бу шохобчаларни янги-лаш, ернинг шўрини ювиш керак. Шундай қилинса ҳар гектар ер янги ўзлаштирил-ган ерларга нисбатан анча арзон тушади. Партов ер-ларга бундай муносабат қои-дага айланиши лозим.

Ҳаётнинг ўзи ернинг қадр-қимматига бошқача назар солишни тақозо эт-моқда, чунки ҳосилдорлик ошган, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нархини бел-гиланинг янги қондалари жорий этиляпти. Виноба-рий, сугориладиган ерлар-нинг қиймати тўғрисидаги тасаввуримиз ҳам ўзгарип-ти. Энди олдингидек буйруқ-бозлик билан катта ёки кичик массивларнинг тақди-рини ҳал қилиб бўлмайди. Хўжалик юритишнинг янги шартлари ҳам, ернинг ҳо-зирги унмудорлигини эмас, унинг имкониятларини бел-гиллаб берадиган ер кадаст-ри ишлари ҳам асосий бой-лигимизнинг чинакам қадр-қимматини белгиллаб беради.

Ана шундай вазиятда ер тўғрисидаги Қонуннинг бу-зилишига мутлақо тоғат қи-либ бўлмайди. Ер тўғриси-даги қонунлар аввалгига нис-батан камроқ бузиляпти, ле-кин ҳар ҳолда ўтган йили 228 марта бузилганлиги қайд этилган.

Энг муҳими — биз ерни ардоқлашимиз, унинг унмудорлигини оширишимиз ке-рак. Ер бугун халққа хиз-мат қилмоғи лозим. Бу — халқ депутатлари Советла-рининг, жамоат ташкилотла-рининг, ана шу энг катта бойлик ишончи топирилган барча кишиларнинг асосий юмушларидан биридир.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ шарҳловчиси.

ПОМУҚ ЯЙЛОВЛАРИ! Ҳаммаёқ тиззага-ча урган яшил ўтлар. Самода турналар-нинг қий-чуви. Илоҳий яйловдаги ўтов ёнида Чўлмурод Барноев билан суҳбатлашмоқда-ман.

— Вақт тез ўтиб борапти, — дейди чў-лон. — Мана, қарабсизки, шу яйловга қўйчи-воиллик қилаётганимга ҳам йигирма беш йил-дан ошибди.

Чўл манзараси ҳаммаша чорва билан чирой-ли. Ўзгал манзаралар боқиб, яйловга дастлаб келган пайтимни эслайман. Баҳор кунлари-нинг бирида отам Барно Қўмақ ўғли қўй бо-қётган Илоҳий яйловига бордим. Ўшанда олтинчи синфда ўқирдим.

— Кел, болам, — отам мени меҳрибонлик билан бағрига босди, ёниб турган лўппи юзла-римдан ўтди. — Қалай, ўқилларинг яхши-ми? Ойинг, укаларинг саломатми? Баракалла! Хўп, яхши келибсан-да, ўғлим! Чўл ҳавоси — дард давоси дейдилар. Соф ҳаводан қони-қониб нафас ол. Зора, сенинг ҳам чорвага меҳринг ошса!

Ўша кеча ўтовда тунадим-у, эртасига По-муққа қайтдим. Севимли даргоҳим — мактаб-га бордим. Орадан йиллар ўтди. Юрагимда чўпон тағининг меҳри ҳўмрон эди.

Бир кунги мактабимиз директори Сафар ака Атақов синфимизга кириб келди. Директор гапни узоқдан бошлади:

— Болаларим, ҳар бирингиз менга худди фарзандларимдек бўлиб қолсангиз. Яна бир неча ҳафтадан кейин давлат имтиҳонлари ўтказилади. Албатта, ҳар бирингизнинг қал-бидизда яширин орузлар бор. Ана шунини бил-моқ учун келдим.

Болалар бирин-кетин оруз-ўйларини ўртага солишди. Бир ўқитувчи, бири шифокор, бири курувчи бўлишни ният қилибди...

Набат менга келди. Йиманибгина ўрним-дан турдим.

— Ҳамма ўқитувчи, врач, инженер бўлиб кетса, совхозимиз яйловларидagi сурувларни ким боқадил! — деб юборганимни ўзим ҳам сезмай қолдим.

Ҳамма гурўр этиб қулиб юборди.

— Сен боқасан, — деди директорини ҳам бўш келмай.

— Ўзим ҳам чўпон бўлиш орузидаман.

Отанинг қўлидан тағини олсам.

— Бобоканларимиз «от изини той босар» деб бежиз айтишмаган. Майли, жуда хурсандман, ниятиг ўйлошнинг бўлсин. Била-ман, бобоканларнинг чўпон ўтган, отанг ҳам совхозимизнинг илгор чўпони. Сени отанг кас-бини эъзозлашингга, шу касбада шуҳрат қозо-нишингга ишонаман...

Илк бор чўпонлик тағини қўлга олиб, су-рув ортдан яйловга борганимни яхши эслай-ман. Сурувини яхшилаб боқиб, кечта томон су-рувини қўрага ҳайдадим. Қирдан энди ўтган эдик, рупарада отам пайдо бўлиб қолди. Унинг афти-ангорига боқиб, мендан хавотирлангани-ни сездим.

— Яхши боқибсан қўйларингни, болам, — деди сурувга қўз қирини ташлаб секингина. Энди қудуққа олиб боргин-да, бир ярим соат-дан кейин суғордим.

Отам қўйларни қўрага ҳайдаш, ором олди-рини ҳўсусида яна маслаҳатлар бердилар-да, сўнг халаси билан эшанинг саргинига урди. Ўшақ пастликка қараб эниб кетди. Анча вақтгача ўйнаиб қолдим. «Албатта, ишмини қувватини келтирил, қўй боқимизга қўнгли тўлмаган, ухлаб қолмаганимиз деб ҳавотирда бўлганми». Кимсасиз Помуқ даштида, номи дахллати-ю, ўзи файзли бўлган Илоҳий яй-ловига чўпонлик фаолиятини шундай бошлан-ган эди.

ОРАДАН БИР ЙИЛ ЎТГАЧ, отам пен-сияга чиқиб учун совхоз директори-га ариза берди. Ўзимиз уни ҳўли-жонига қўйма-ди, қирқ йил чўпон бўлиб ишлабсиз, энди дам олинг, кексалик таштинга суриг, дедик. Шунча йил ишлаб, отам умрида бир марта Қрим-у, Сочининг сўлим жойларини кўрмаган ва ҳатто меҳнат отпускинни олиб бирор кун ҳам уйда дам олмаган. Меҳнатда суяги қот-ган, сурувига одалганимиз қолганми. Энди эса отамнинг пенсияга чиқиши учун имконият бор эди. Мендан олдин акам — Ойтуғди ўрта мактабни битириб, отарга чўлқиб бўлиб кел-ган. Укам Қўрбонназар ҳам 8-синфини бити-риш арафасида. У ҳам икки йилдан кейин бизнинг анъанамизни, давом эттириб, отарга келиш иштиёқда.

Отам не-не иззат-икромлар билан пенсияга чиқарилди. Совхоз дирекцияси унга қиммат-баҳо совғалар тортиқ қилди, устига беқасам тўн ёпди. Директорини акам Ойтуғдини бош чўпонлик вазифасига тайинламоқчи бўлди.

Аммо отам билан акамнинг хоҳишига қўра камини бош чўпон бўлиб қолди.

Ҳар юз бош совлиқдан 100 тадан ошириб қў-зи, ҳар бир қўйдан 2,8 килограммдан жўн қирқ-қанд. Давлатга топширилган қоракўл терилар-нинг саксон фоизи биринчи сортга қабул қилинган.

Шу йили ҳаётимда яна бир қувончли воқеа рўй берди. Ота-отам севган қизим Норгул ў-Рўзвеша билан бошимни қўвиштириб қўйишди.

Орадан беш йил ўтди. Вилоят комсомол комитетининг ташаббуси билан қақирланган

слётда Қашқадарё воҳасининг доғдор чўпо-лари ҳам қатнашди. Унда Қосон районидagi «Большевик» совхозининг бош чўпони, Соци-алистик Меҳнат Қаҳрамони Жўра ака Ҳўжа-муродов ҳам бор эди. Танаффуз пайтида у би-лан суҳбатлашдим.

— Чўпонлик касбини ҳўрмат қилган киши яхши қўйини ҳеч қачон бозорга олиб чиқмай-ми ёки ҳар хил эҳтиёжлар учун сўймайди, — деди менга синовчан тикилиб. — Аксинча иш қилади. Масалан, мен отаримда қўнглимга ўтирмаган қўйни сотаман-да, ёнимдан пул қў-шиб бўлса ҳам ўрнига ёш, бақувват зотдор қўй сотиб оламан. Бунини албатта мутахассис-лар, бухгалтерлар билан ҳисоб-китоб қилган ҳолда амалга ошираман. Вақтингиз бўлса, отаримга бориб, қўйларимни бир кўрсангиз, ука! Ҳар қайсиси тойдек!

МЕХР

- Маош ҳам яхши, иш жойи ҳам тайин
- Моли тўқнинг қўнгли тўқ
- Табиат чорвадорга тўйимли озу-қа эҳсон этганда
- ...Сомон йиғсанг пул бўлар

Воҳанинг доғдор чўпонлари — деҳқон-ободлик Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Амриали Эшбобев, қироқчилик Эшбобил Маҳ-мараҳимов, Тўра Анаев, ўз совхозимизнинг бош чўпони Тўйи Нуриев, нишонлик Соци-алистик Меҳнат Қаҳрамони Сербой Бойқўло-лар билан учрашувларимиз менга анчагина тажриба юқтирди.

— Қўй-қўзнинг соғломлиги — мўл маҳ-сулот гаровидир, — деди Эшбобил ака унинг отарида бўлганимда, — сурувини ҳаммаша яй-ловда боқиб керак. Қўй юришдан касаллан-майди, балки ётишдан касалланади. Шу боис-дан қўй-қўзи ҳар кунини ўн-ўн беш километр йўл босиб, яйлов кезиши керак. Ёз ойларида қўнига икки марта, қиз, баҳор ва қузда эса бир марта сугорилмоғи даркор.

Мен совхозимизнинг бош чўпони, Ленин орденли Исмоил ака Рамазоновни ҳам устозим деб биламан. Бўш вақтим бўлганим, бас, албатта ёнига бораман. Гапга соламан, тажри-басини ўрганаман.

— Чўлмуроджон, укам, қўй кузакда шўр ейиши шарт, — деди у бир сафар манзилга қўнганимда. — Агар далада шўр ўт бўлмаса ҳаммаша қўнганимизда охуруларга қизил ҳарсон туз ташлаб қўй. Жониворлар туз ялашсин. Бу қўйнинг саломатлигини сақлайди.

Хуллас, ҳамон чўпонман. Хурсандман. Ота-римдан ўртача етти юз бош қўй бор. Ҳар йили мақсадим бақувват қўзи олиш, наслга қолди-рини, қоракўл тери сифатини яхшилаш, ҳар бир қўй ҳисобига уч килограммдан ошириб жўн қирқиб давлатга топшириш. Қўйини-ку, бажарса бўлади. Ўтган давр ичида давлатга бир неча юз тонна қўзи, жўн, неча-неча минг доналар қоракўл тери етказиб бердим.

Отаримдан етишиб чиққан янги отарлар сони ўзтадан ошди. Меҳнатларим муносиб тақдирланди. Икки марта Меҳнат Қизил Бай-роқ ордени билан мукофотландим. Кейинча-лик қўксимни иккита Ленин ордени ҳам бе-зиди. Ўзбекистон Ленин комсомолининг XVIII, Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездларига делегат этиб сайландим. Ҳўзир област пар-тия комитети аъзосиман. Мен бир олдий чў-понини шунчалик қадрлаганлари учун эл-юрт-га минг раҳмат.

Халол меҳнат яхши даромад келтирипти. Ҳар ойда совхоз икки юз сўм атрофида маош берилади. Бундан ташқари пландан зиёда етиштирган ва давлатга топширган ортиқча маҳсулотларим эвазига устама мукофот олиб турибман. Яхши уй-жой қўриб олганман. Ен-гил машина бор.

«Ўтин йиғсанг қул бўлар, сомон йиғсанг пул бўлар» деган мақол бор. Бунга амал қи-либ, ҳар йили табиий ўтдан гарам-гарам озуқа йиғаман. Бир кун совхозимиз директори Со-циалистик Меҳнат Қаҳрамони Нурмамет ака Рустамов (ҳўзир пенсияда) отарга келиб мени «УАЗ» машинасига ўтказди. Машинада айла-нар эканмиз, директор Илоҳий, Сичқонқудўқ яйловларини кўрсатди, қиш ва баҳор кунлари ёнғингарчилик кўп бўлгани сабабли дараларда қаррак жудам кўп ўсганлигини менга шаъ-ма қилди. Қарракларга боқдим. Узунлиги одамнинг белига уради. Қўмқўк. Дон олишга тушган.

— Табиат чорвадор учун тўйимли озуқа эҳсон

қилган-а, — деди у ич-ичидан қувониб. — Табиатнинг беимнат эҳсонидан фойдаланмас-лик — бу ноқўрлик, жиноят!

Директор бунини нима мақсадда айтаётгани-ни пайқадим.

— Аввало, эрта бўлмаса, индинга бутун оила аъзоларимиз билан далага чиқиб, қаррак чопишга тушамиз. Бу ишга қариндошларимизни ҳам таклиф қиламан. Ҳашар қиламиз...

— Тилингда бол, укам, — деб юборди ди-ректор. — Ўзингга аён. Совхозда ишчи кучи етишмайди. Сента битта қосилка, битта прес-солови механизм, битта тележка берамиз. Ил-тимосим шуки илоҳи борича кўпроқ озуқа йиғсаларинг.

Техника кучлари айтилган муддатда етиб келди. Қаррак ўримида тушиб кетдик. Шун-дай қилиб йигирма кун қаррак ўриш, прессоло-ва ва қишлоққа ташини иши билан банд бўлдик.

Моли тўқнинг қўнгли тўқ дейди, халқимиз. Бу қўнматнинг тўб мағизга ўша йили мўл-қўл озуқа тўпланганимиздан кейин қишнинг изгиринли кунларига яхшигина тушундик.

ЭНДИ ЧОРВАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ, унинг маҳсулдорлигини йил сайин оши-риб бориш ҳўсусидagi ўз мулоҳазаларимни баён қилмоқчиман.

Биринчиси, чорвадорларнинг яйловда унум-ли ишлаши учун уларга шароит яратиш маса-ласи. Эсимда. Бундан бир неча йиллар бурун Муборақдаги «Қоракўм» совхозининг чўпо-ни, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депу-тати Ўлка Ганжиев республика Олий Совети сессияларининг бирида сўзлаган нутқида яй-ловларда яшаш учун қўнчи қоридан гинди-ракли вагон-уйлар яратилишини айтган эди.

Афсуски, ҳанузгача ана шундай гиндиракли вагон-уйлар етарли эмас. Ҳамон боболардан қолган ўтовдан фойдаланамиз. Ўзингиз фараз қилинг-а! Кенг яйлов, Ўша яйловнинг бир жо-ида чўпонлар учун уй қурилган дейлик. Сиз ўша уй атрофидagi яйловларда мунтазам қўй-қўзиларингизни боқаварсангиз, табиий ўтлар қамийиб боради. Ёки майдоннинг санитария ҳолати бузилади. Шундай бўлган отарингизни олис яйловларга олиб бориб боқишга мажбур бўласиз. Отарини уй атрофига қайта ҳайдаб келиш ташвишли кечадир. Ёки ўтги яйловда тунашга мажбур бўласиз. Бунини қилиш мум-кин. Аммо уйни қандай қилиб қўйирасиз? Айниқса, қўзлик қўйлар, эрта-индин «қўн ёрийдиган» совлиқларни у ёқдан бу ёққа ҳай-даб юриш ҳам анча ташвишли.

Замон яхши. Чўпонлар бир соат бўлса ҳам пинҳан жойларда япғаси ва ором олгиси келади. Кеванакка ўралаб, бас устида ҳордиқ чинаришга барҳам бериш керак!

Иккинчиси ҳўзирги кунда яйловларда қўй-қўзиларни суғориш учун аёён-аёқда жойлар-да қудуқлар қазилган. Қудуқларга моторлар ўрнатилиб, сув чинариш механизацияланган-рилган. Бу яхши! От ёки туз қўшиб, қовға билиш сув чинаришга барҳам берилаётгани-ни жудам қувончли! Аммо шунинг ҳам биланлики, чўпон яйлов танлайди. У ҳар дам қўйларни тоза ўт, майин хашак ейиши билан бирга, то-за сув ичишини ҳам истади. Батзин йиллари ёнғингарчилик тақчил бўлиб ер бетига табиий ўтлар кам ўсади. Чўпон эса қўй-қўзим ҳ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

«СССРда Кооперация тўғрисида»ги СССР қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети қарор қилади: «СССРда Кооперация тўғрисида» 1988 йил 26 майда қабул қилинган СССР Қонуни (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1988 йил, 22-сон, 355-модда); СССР ҳалқ депутатлари Съезди ва СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1989 йил, 19-сон, 350-модда)га қуйидаги ўзгариш ва қўшимчалар киритилсин:

1. 3-моддага;
1-банднинг иккинчи абзацдаги «бу ерда колхозлар кооперативнинг асосий формасидир» сўзлари чиқариб ташлансин;

биринчи банднинг учинчи абзац қуйидагича янги тахрирда берилсин:

«Кооператив СССР Иттифоқи, иттифокдош ва автоном республикаларнинг қонуналари билан таъкидлаб қўйилган фаолият турларидан ташқари ҳар қандай фаолият билан шуғулланишга ҳақлидир.

Кооперативлар фаолиятининг СССР Иттифоқи, иттифокдош ва автоном республикаларнинг қонуналари билан белгилаб қўйилган айрим турлари билан фақат лицензия асосида шуғулланишга ҳақлидирлар. Лицензияларни бериш тартибини СССР Министрлар Совети белгилаб қўлади»;

иккинчи банднинг тўртинчи абзацдан сўнг қуйидаги мазмундаги қўшимча абзац ялова қилинсин:

«Умумий таълим мактаби, ҳунар-техника билим юрти, ўрта махсус ўқув юрти ҳузурида, ўқув-ишлаб чиқариш, мактабдан ташқари муассасаларда, база, корхоналар, таъшиқотлар ва ҳўжаликларнинг ўқув цехлари ва участкаларида ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш кооперативлари ташкил этилиши мумкин. Ўқувчилар ишлаб чиқариш кооперативларини ташкил этиш ва улар фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари, шунингдек, уларга имтиёзлар ва афзалликлар беришни СССР Иттифоқи, иттифокдош ва автоном республикалар қонуналари белгилаб қўлади»;

2. 5-моддага;
1-банднинг биринчи абзацдаги «жамият» сўзи чиқариб ташлансин.

4-бандга сўнгги жумла қуйидагича тахрирда берилсин:

«Кооператив ўз филиаллари (бўлимлари) ва ваколатхоналарини очишга ҳақлидир. Кооперативларнинг филиаллари (бўлимлари) кооперативларини рўйхатга олиш учун қўзда тутилган тартибда ана шу филиаллар (бўлимлар) жойлашган ерда рўйхатга олинади»;

3. 6-моддага;
3-банд чиқариб ташлансин;

4-банд 3-банд ҳисоблансин ва қуйидагича тахрирда берилсин:

«3. Кооператив фаолияти таъдлуки ижтимоий-иқтисодий қарорлар унинг бошқарув органлари томонидан меҳнат жамоаси иш-тирокида ишлаб чиқиладиган ва қабул этилади»;

4. 10-моддага;
2-банднинг биринчи абзац қуйидагича тахрирда баён қилинсин:

2. «Давлат ва кооператив органларининг (кооператив уюшмаларининг, бирлашмаларининг) кооперативлар ҳўжалик ёки ўзга фаолиятига аралашилишга йўл қўйилмайди. Ушбу қонда кооперативлар фаолиятини назорат қиладиган давлат органларининг СССР Иттифоқи, иттифокдош ва автоном республикалар қонуналарида қўзда тутилган ҳўқуқларига дахл қилмайди. Давлат ёки кооператив органи ўз ваколатларига мос келмайдиган ёки қонун талабларини бузганидан ҳўжжати чиқарган ҳўлларда кооператив бундай ҳўжжати тўла ёки қисман ҳақиқий эмас, деб топиш тўғрисидаги ариза билан судга ёки ҳакамликка мурожаат қилишга ҳақлидир»;

3-банд 6-абзацдан сўнг қуйидаги мазмундаги абзац билан тўлдирилсин:

«Кооперативлар бошқа корхоналар билан бир қаторда ихтиёрийлик асосида уюшмаларга, конернларга, корпорацияларга ва бошқа бирлашмаларга киришга ҳақлидир»;

5. 11-модда қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«11-модда. Кооперативни тузиш ва унинг Устави»

1. Кооператив фуқароларнинг истаги билан фақат ихтиёрийлик асосида ташкил этилади. Кооператив аъзолари сонин уч кишидан кам бўлмаслиги керак.

Кооператив ҳам муштакил асосларда, ҳам давлат, кооператив ва ўзга корхоналар, таъшиқотлар ва муассасалар ҳузурида тузилади ва иш олиб боради. Бунда кооперативларнинг давлат бошқаруви, назорат ва кузатиш вазифаларини, шунинг-

дек, текшириш, тергов ва судлов вазифаларини амалга оширишларига йўл қўйилмайди.

2. Кооператив Устави кооперативни таъсис этишни истаган фуқаролар умумий йиғилишида қабул қилинади.

Кооператив Уставида: кооперативнинг номи, унинг қаерда жойлашганлиги, фаолиятининг воситаси ва мақсадлари, кооперативга кириш ва ундан чиқиш тартиби, кооператив аъзоларининг ҳўқуқлари ва буғчлари, унинг бошқарув ва назорат органлари, бу органларнинг ваколатлари, кооператив мулкнинг ташкил этилиши ҳамда даромад-ни (фойдани) тақсимлаш тартиби, кооперативдан чиқариш асослари ва тартиби, кооперативни қайта ташкил этиш ва фаолиятини тўхтатиш шартлари кўрсатилади.

Уставга кооператив фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ бўлган, қонунга зид келмайдиган ўзга қондалар киритилиши мумкин.

3. Кооператив давлат рўйхатидан ўтган пайтдан бошлаб тузилган деб ҳисобланади.

Кооператив ўш жойлашган ердаги район, шаҳар, шаҳардаги район халқ депутатлари ижроия комитети томонидан халқ депутатлари тегишли Совети депутатлар комиссиясининг ҳўсосас асосида рўйхатга олинади.

Давлат рўйхатидан ўтказиш учун кооператив халқ депутатлари тегишли Совети ижроия комитетига Устав ва бошқа ҳўжжатларни тақдим этади, тақдим этиладиган ҳўжжатлар рўйхатининг иттифокдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари белгилаб қўйди.

Агар кооператив корхона, таъшиқот ёки муассаса ҳўзирида тузилаётган бўлса уни рўйхатга олиш учун маъмур корхона, таъшиқот ёки муассасанинг розилиги талаб қилинади.

Кооператив фаолияти учун ер участкаси ёки бошқа табиат ресурслари талаб қилинадиган ҳўлларда бундай кооперативни рўйхатга олиш учун тегишли давлат органнинг, ер эгасининг, ердан фойдаланувчининг ёки бошқа табиат ресурсларидан дастлабки тарзда фойдаланувчининг ер участкаси ёки бошқа давлат ресурсларини бериб қўйишга розилиги зарур бўлади.

4. Кооператив халқ депутатлари тегишли Совети ижроия комитетига ариза ва зарур ҳўжжатларни топширгандан кейин узогин билан 30 кун ичида давлат рўйхатидан ўтказилиши керак.

Кооператив тузилишининг белгиланган тартиб бузганлиги муносабати билан, унинг Устави қонун талабларига мос келмаган тақдирда, шунингдек, ишлаб чиқариш ва хизмат соҳасидаги кооператив Уставидаги кооператив аъзоларининг кооператив қарзларига доир масъулияти қўзда тутилмаган бўлса давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилиши мумкин. Кооперативни мақсадга мувофиқ эмас, деган сабаблар билан рўйхатдан ўтказилган беш тортинча йўл қўйилмайди.

Белгиланган муддатда давлат рўйхатидан ўтказилмаган бўлса ёки рўйхатдан ўтказиш рад этилган бўлса, аризадаги шикоят билан судга мурожаат қилиши мумкин.

Кооператив давлат рўйхатидан ўтказилганлиги учун ундан иттифокдош республикалар қонуналарида белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ҳақ олинади. Олинган маблағни халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитети кооператив рўйхатга олинган жойдаги район ёки шаҳар бюджетига ўтказиши керак.

Халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитети маҳаллий матбуотда кооперативларни давлат рўйхатидан ўтказганлиги учун олинганлиги ҳақида хабар эълон қилади.

5. Кооператив аъзолари умумий йиғилишининг қарорига мувофиқ унинг Уставида киритилган ўзгариш ва қўшимчалар кооперативни рўйхатга олган халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитети билан ушбу моддада кооперативларни давлат рўйхатидан ўтказиш учун қўзда тутилган тартибда ва муддатда келишиб олинини керак».

6. 15-моддага;
2-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«2 Кооператив фаолияти халқ депутатларининг кооперативни рўйхатга олган маҳаллий Совет ижроия комитетининг қарори билан қуйидаги ҳўлларда:

а) кооператив рўйхатга олинган пайтдан бошлаб бир йил давомида ишлаб чиқариш-ҳўжалик фаолиятини

бошламаган бўлса ёки даромадлар тўғрисида сўнгги маълумотномани топширган сўнг бир йил ўтгандан кейин амалда тўхтатиб қўйган фаолиятни қайтадан бошламаган бўлса;

б) кооператив узок вақт (олти ойдан кўпроқ) тўлов қобилиятини йўқотса;

в) кооперативни рўйхатга олган халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитетининг оғохлантиришига қарамай кооператив фаолиятини тартибга солуви қонуналари, молиявий интизомини, ташқи савдо операцияларини амалга ошириш юзасидан белгилаб қўйилган тартибни ёки ушбу кооператив Устави билан бузган тақдирда тўхтатилиши мумкин.

Халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитетининг кооператив фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги қарори устидан бу қарор кооперативга топширилган қонундан бошлаб бир ой муддатда судга шикоят қилиш мумкин. Кооператив фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги қарор маъмур муддат ўтгандан сўнг, бу қарор ҳўсусида шикоят қилинган тақдирда эса — суд қарори қонуний қучга киргандан сўнг қучга кирган ҳисобланади»;

3-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«3 Кооперативни тугатиш чоғида бюджет, банклар ва бошқа қарз берувчилар билан ҳисоб-китоб қилингандан кейин қолган мол-мулк кооператив аъзолари ўртасида тақсимланади»;

16-модда 3-банднинг 2-абзац қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Кооперативларнинг уюшмалари (бирлашмалари) кооперативлар делегатлари (вакиллари) сўзлабдилари, йиғилишларида қабул қилинадиган ўз устлавлари асосида иш олиб борадилар.

Кооперативлар уюшмаси (бирлашмаси) иттифокдош ва автоном республикаларнинг қонуналарида белгилаб қўйилган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилган пайтдан бошлаб тузилган, деб топилади. ҳўқуқий шахс деб тан олинганда ҳамда ҳўжалик ва ўзга фаолиятини амалга ошириши мумкин бўлади»;

17-модданинг 2-банди биринчи абзацдан сўнг қуйидаги мазмундаги абзац билан тўлдирилсин:

«Кооператив ўз Уставида қўзда тутилган восталар ва мақсадларга мос келмайдиган фаолиятни, қонунда қўзда тутилган ҳўлларда эса — берилган лицензияларда ҳам қўзда тутилган фаолиятини амалга оширишга ҳақли эмас»;

19-модданинг 3 ва 4-бандлариди «Давлат ресурсларида» сўзлари «Давлат корхоналарида махсулот етказиб бериш чоғида қўланиладиган давлат нархларида (кооператив сотиб олган)» сўзлари билан алмаштирилсин.

10. 20-моддага;
1-банднинг иккинчи абзац қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Кооператив даромадлари махсулотини сотиш (ишчи бажариш, хизмат кўрсатиш)дан келадиган пул маблағларидан, қўшма корхоналарда иштирок этишдан олинган маблағлардан акцияларнинг фойдаларидан ва бошқа тушумлардан таркиб топади. Махсулотлар сотиш (иш) бажариш, хизмат кўрсатишдан келган пул маблағларидан кооперативнинг моддий харажатлари қопланади. Кооператив ялли даромаддан бюджет ва банклар олдиданги ўз мажбурият қилишда фойдаланади, маъмур ялли даромад ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, ижтимоий таъбирларини амалга оширишга ва меҳнатга ҳақ тўлашга сарфланади»;

1-банднинг тўртинчи абзац қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги кооперативларда бюджет ва банк билан ҳисоб-китоб қилинган кейин кооператив тасарруфида қолган даромад (фойда)нинг камида беш фоизи миқдорда сўғурта (резерв) жамғармаси барпо этилади. Сўғурта (резерв) жамғармасига йиллик ажратмалар ўтган йил учун тузилган ана шу жамғарма маблағлари қолдиқлари чиқариб юборилиб ўтказилади»;

Кооператив жамғармалар ва резервлар (ишлаб чиқариш ва хизмат соҳаларидаги кооперативларнинг сўғурта (резерв) жамғармаларидан ташқари) турларини, миқдорини ва вужудда келтириш таркибини муштакил белгилади. Давлат ва кооператив органлари кооперативга жамғармалар бунёд этиш нормаларини белгиламайди»;

11. 23-моддага;
1-банднинг иккинчи ва учинчи абзацлари қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Кооператив ўз Уставида белгилаб қўйилган фаолиятини амалга ошириши учун банк унга таъминланиши, муддатлилик, қайтариб бериш ва тўловлилик шартлари билан қарз беради.

Кооператив кредит-ҳисоб-китоб операцияларини амалга ошириш учун банкни муштакил танлаб олиш ҳўқуқига эгадир. Кооператив иштикомат жойидаги банк муассасасида ёки бошқа банкда унинг розилиги билан кооператив битта ҳисоб-китоб счети очади. Кооперативлар тузган филиаллар (бўлимлар) ва ваколатхоналар қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат ижтимоий сўғурта жамғармасига ва СССР пенсия жамғармасига амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда ўз даромадларидан ажратма ўтказилади. Кооператив рўйхатга олинган қонундан бошлаб бир ой муддатда сўғуртачи сифатида белгиланган тартибда рўйхатдан ўттиши керак. Давлат и

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12